

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. De variis dispositionibus ad matrimonium tum bene inchoandum,
tum bene continuandum conducentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

rimonia, dummodo eosdem de propria debitatione certiores faciant, ut debitus parentibus seruetur honor, & ne ipsi hereditate priventur.

Debent igitur parentes filiorum suorum matrimonii mature consulere, ne filii vitiis se tradant, vel puellæ illegitimis amoribus indulgeant. Non tenentur sane ipsi suis se bonis spoliare, & filii matrimonium contrahant; debent tamen honestas expensas imminuere, & parce vivere, illis consulant, in quibus se sperant etiam profutura victuros.

CAPUT II.

De variis dispositionibus ad matrimonium bene inchoandum, tum bene continuandum conducentibus.

Exposita matrimonii natura, iisque omnibus quæ ad illud & licite & valide contrahendum requiruntur, breviter declaratis, superius ut, cum aliunde de matrimoniis Christianorum nobis præcipuus sermo sit, regulæ quædam salutares afferantur, quarum adminiculo conjugalis pie & meritorie inchoetur, ac breviter etiam a quolibet fidei continuetur; in finem isto capite dispositiones quædam salutares ad optime auspicianda connubia proponuntur: dispositiones allatas sequentur monita nulla utilissima, quibus, quomodo in matrimonio vivendum sit, clare docetur.

Sanctæ dispositiones, quibus junior Tobias ad contrahendum matrimonium accessit, me hortantur, ut de illis verba faciam, quas matrimonio ineundo præmittere debent Christiani. Utilis omnino ac necessaria est ista dispositio nostro potissimum ævo, quando fidelium plerique aut ex cupiditate, aut ex avaritia, aut ex vanitate matrimonio copulantur, quin Sacramenti hujusce dignitatem ullo modo considerent.

Primo igitur qui nupturi sunt, Deum enixe orent, & consulant, ut ejus voluntatem in tam gravi negotio cognoscant. Etenim cum matrimonium sit indissolubile, totaque vita in eo sit transigenda, sancte in eo vivat oportet, qui matrimonio junctus est, ut æternam vitam consequatur. Porro hæc extra vocationem suam vix obtineri potest; ideoque etiam ad matrimonium recte ineundum Dei vocatio requiritur, ejusque gratia, ut sancte in matrimonio vivatur; suam autem gratiam iis tantum Deus concedit, quos ad talem statum vocavit. Sane ad matrimonium vocatio non adeo est necessaria, quam vocatio ad Sacerdotium; attamen ad matrimonium quoque vocatio requiritur, quæ dupliciter potest cognosci, videlicet vel a Deo in oratione, vel a prudente, pio, doctoque homine; qui matrimonium suadeat. Ut vero recte & utiliter ista Deo fiat oratio, debent nupturi sepositum aliquem locum deligere, ubi a curis aliis soluti huic unice negotio vacent, Deique lumen opemque implorent. A sæculi strepitu expedit recedere, ut Dei vox facilius audiatur, quemadmodum nos

ille admonet per Prophetam: *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus* (Osee 2.) In veteri lege ex arca fœderis sua Deus dabat sponsa; reposita autem erat arca in interiori templi parte a duabus aliis separata, quo solus intrabat semel in anno summus Sacerdos: hinc discant Christiani Deum in solitudine loqui, non in strepitu & tumultu. In hac autem solitudine vacuum sit cor hominis, & ad Dei accipiendum lumen plane paratum; nam qui Deum ita consulit, ut proprium velit impleri propositum, hic fide Deum colit, nec divinum vere expectat responsum. Dicendum est cum Samuele: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus*; & responsio non extorquenda, sed expectanda. Oportet igitur simplicem Deo offerre voluntatem ad utrumlibet paratam, quotiescumque de contrahendo matrimonio est deliberandum.

Verum quia facile falli possumus, & non divina vocis amoris proprii vocem sequi, oportet ut pius, doctus, & prudens vir in hoc negotio consulatur. Pius, ut nobis per ejus Deus loquatur; doctus, ut consulentis indolentem necessitatem, & utilitatem cognoscat; prudens, ut tempus aliasque circumstantias consideret, quæ ad utile præbendum consilium magis sunt opportuna.

Altera dispositio est honestas finis, ob quam matrimonium eligitur; in hoc enim sapius precavetur. siquidem plerumque matrimonium contrahitur, vel ut pinguis dos accipiatur, vel ut cum potentibus familiis conjunctio fiat; vel ut

propria cupiditas expleatur. Si avaritia matrimonium consulit, quis ex tam mala radice fructus utilis prodibit, cum avaritiam malorum omnium radicem appellet Apostolus? Hanc veritatem optime noverunt Ethnici, qui locupletem uxorem ingens malum vocarunt.

Si ex vanitate matrimonium initur, mundanum est matrimonium, tamquam ex spiritu mundi profectum, qui spiritus cum inconstans sit & quietis impatiens, non est mirandum, si ab hujusmodi matrimoniis pax & concordia abest.

Sed omnium pessimus finis est, qui propriae servit concupiscentiae: *si enim, inquit sanctus Augustinus iniquum est aviditate possidendi transgredi limitem agrorum; quanto est iniquius libidine concumbendi subvertere limites morum?* Junior Tobias, ut diximus, Deum alloquens ait, se non luxuriae causa uxorem accipere, propterea mortem vitavit, qua alii Saræ mariti fuere a demone sublati. Conjugalis castitas, quam christiani conjuges servare debent, propria est hujusce Sacramenti gratia; sed illa se reddunt indignos, qui tamquam belluæ nubunt, & idcirco omnimodæ intemperantiæ in matrimonii usu habenas laxant.

Tertia dispositio est, ut vir proprium corpus castum uxori suæ tradat, non fœdatum aut corruptum; inter uxorem enim & maritum mutua justitia statui debet, & quemadmodum vir corruptam nollet ducere, sic incorruptam virum mulier jure exigit. Matrimonium est animorum corporumque societas; & sicut maritus ab alterius

rius fœminæ amore liberum animum debet
 ri tradere, ita & corpus nulla luxuriæ contem-
 ne pollutum. Quamobrem Casuistarum quorundam
 detestanda est opinio, qui tactus quoslibet
 inter sponfos permittunt, dummodo probabile
 absit pollutionis periculum, dicentes tactus
 oscula futuræ carnalis conjunctionis signa esse
 cui ratione matrimonii consentire jure aliter
 possunt. *Quales* (inquit sanctus Augustinus
de verb. Domini serm. 46.), *eas vultis ad se*
venire, tales & vos debent ipsæ invenire. Quis
 juvenis est, qui non castam velit ducere uxorem?
 Et si accepturus est virginem, quis non intactam
 desideret? *Intactam quæris, intactus esto.* Vir-
 ram quæris, noli esse impurus. *Non enim*
potest, & tu non potes. Si fieri non possit, ut
 illa possit. *Quia vero illa potest, doceat te, ut*
fieri potest. Et illa ut possit, *Deus regit,*
tu gloriosior eris, si feceris. Quare gloriosior
 Illam premit parentum custodia, refrœnat in-
 mioris sexus ipsa verecundia. Postremo legem
 met, *quas tu non times.* Ideo ergo gloriosior
 eris si feceris, quia tu, si feceris, Deum timeas.

Quarta dispositio est casta inter sponfos con-
 versatio: & ut quodlibet vitetur periculum, non
 diu post sponsalia differendum est matrimonium
 ægerrime enim in diuturna inter sponfos con-
 versatione fieri potest, ut ab inhonesto quolibet
 actu ipsi se contineant.

Quinta dispositio est gratiæ status, in quo
 hoc Sacramentum est suscipiendum. Propter
 Ritualia omnia præcipiunt, ut matrimonio

pulandi ad Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramen-
 ta prius accedant, non tamen postrema ante ma-
 trimonii celebrationem dies est expectanda, quia
 forsitan sponzorum alteruter non erit absolutionis
 capax, quæ ad plures dies erit differenda. Ma-
 trimonii enim celebrandi necessitas non est suffi-
 ciens ratio, ut Confessarius indignum absolvat,
 atque ita Sacramenti Pœnitentiæ sanctitatem
 violer.

Sexta dispositio est, ut omnes in matrimonii
 celebratione vanitatis & luxu vitentur excessus.
 En sancti Augustini verba: *Absit triumphus
 ethnicorum, absit saltatio, absit impudicitia ver-
 borum, & propitio Deo honeste nascentur sobo-
 les Christianorum. Saltationes enim mundi sunt
 commercia dæmoniorum. In commercio quid fa-
 cit negotiator? dat, & accipit. Videamus er-
 go quid in tali commercio diabolus & det & ac-
 cipiat. Ipse namque spargit dulcedines luxuria-
 rum, ut servitutem innocentium sibi comparet
 animorum. Sed volo ut dicas, & si alii salta-
 verint, tamen ego, qui sum vocatus ad convi-
 vium, modestius me habui, & cum disciplina ex-
 ercui. Quid interest ut lingua taceat, cum per
 aures quoad animam via est, qua impudicitia
 descendat? Redit matrona malis vocibus stimu-
 lata, redit virgo inquinatis auribus, non virgo
 integra, nec mulier maritata, redit turba adole-
 scentium nec dum mulieribus conjuncta, conscien-
 tia lacerata. Tot itaque & talibus conviviis in-
 teresse, fratres, non debetis, ubi est diaboli pom-
 pa, cui jam per Sacramentum Baptismi renun-
 cia-*

ciastis. Sed fortasse aliquis dicet, antiqua
est consuetudo. Quid tu nescis antiquitatem
errorum omnium matrem? Quid enim si
quis sacrificiis coluere figmenta, modo Chris-
torum nova lex nonne gaudet damnasse immu-
simas eorum cæremonias? Sed ego antequam
ista idola frangerentur, antiquos & probos
ros ostendam, qui fuerint disciplinae Dei sub-
quibus & qualibus nuptiis assueverunt jungi.
psit Abrahæ Sara de regione Chaldaea; ac-
Isaac Rebecca filiam Bathuelis de Sina: ac-
Jacob filias Laban de Mesopotamia; ac-
Moyse Sephoram de regione Madiana; ac-
filius Tobiae hortante Angelo alteram Sara
filiam Raguelis de regione Medorum. Ecco
nuptiæ antiquorum, & ut verius dicam, anti-
rum Dei, in quibus nullus invenitur saltim
nec organum palpare, nec cytharam percutere,
nec tibias inflare.

Confessarii itaque, & præcipue Pader-
bos quos sacra vocatio ad curam animarum feru-
ac fructuose obeundam adstrinxit, operam
vent sedulam; ut illis, qui ad Nuptiales Tu-
lamos aspirant, hujusmodi salubres, ac Chris-
no conjuge summopere dignas dispositiones
trimonio præmittendas persuadeant: sic enim
fideles ad exemplum junioris Tobiae in statu
jugali benedictionem divinam de rore cæli
de pinguedine terræ largiter adipiscuntur. Qui
vero non ille, qui bene cæperit, sed qui per-
veraverit, coronandus sit, satagant insuper
flores animorum religiosa quædam monita

illis inculcare, ut, qui pie incæperunt vitam conjugatam, non minori eam pietate prosequantur: saltem ea, quæ modo sequuntur, mature perpendant, & id genus hominibus facienda proponant.

Fidelium matrimonium non est naturalis tantum & civilis societas, ut diximus; sed & christiana societas, & imago rei sanctissimæ, conjunctionis videlicet Christi cum Ecclesia. Hæc liberorum generationi dat operam, non modo ut homines gignant, sed ut geniti filii per Baptismum regenerati Christi membra fiant. Quare christiani conjuges non honeste solum & prudenter, verum etiam pie & sancte vivere debent.

Fidem & amorem maritus & uxor sibi invicem debent; sed christiana fides sit æque ac amor oportet. *Absit, inquit sanctus Augustinus, eum pudicum dici, qui non propter Deum fidem servat uxori.* Christianus quoque sit conjugum amor, nec ex sola amoris suavitate, aut ex civilis legis debito oriatur; altius ascendat oportet, omnique sensualitate & concupiscentia remota, Christi erga Ecclesiam amorem imitetur. Expresse enim inquit sanctus Paulus: *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus Ecclesiam (Ephes. 5.):* hic vero amor purissimus est & sanctissimus. Conjugalis amor, qui a natura solum promanat, nec gratus semper est, neque constans; illosque sæpe conspiciamus, qui amore duce nupserunt, cito sibi invicem displicere, pristinumque amorem cito in odium verti.

Verum-

Verumtamen fidei exemplum vir præbet uxori. Reddite (inquit sanctus Augustinus verb. Domini serm. 46.), quod exigitis. *Vir a femina exigit castitatem, præbe illi exemplum non verbum. Tu es caput, qua is vide. Haec enim debes ire, qua illi non sit periculosum sequi, imo tu ipse qua vis eam sequi, illuc debes ambulare. Ab imbecilliori sexu exigit fortitudinem carnis concupiscentiam ambo habetis; qui fortior est prior vincat. Et tamen quod dolendum est multi viri a feminis vincuntur: servant castitatem, quam viri servare nolunt, & in illis quod non servant, se viros videri volunt; quare propterea sit fortior sexus, ut eum facilius superjuget inimicus. Lucta est, prælium est, pugna est. Vir fortior femina, vir caput est femina. Femina pugnat & vincit, tu hosti succumbis. Stat corpus, & caput jacet.*

Uxoris curam & sollicitudinem gerat maritus, illam regat, ipsi obsequatur; uxoris suæ dem caput est vir.

Curare debet maritus, ut uxori juxta conditionem suam ad vitam honeste traducendam necessaria tribuat; sed hæc cura non ad vanitatem usque sive supellectilium, sive vestium progressa oportet. Etenim si pretiosas vestes, auro gemis que ornatas, christianis feminis Apostolus Paulus prohibet, non debent mariti hæc vanitatis instrumenta eisdem suppeditare, sed christianæ modestiæ ipsas admonere.

Uxoris item mores, vivendique formam præcipere debet maritus. Quare ipsius actiones

ritus consideret, videatque an pie ipsa vivat, an sit in pauperes misericors, an familiam prudenter regat; utrum honestis ludis indulgeat, utrum iram, & ambitionem fugiat, uno verbo an Deo vere serviat.

Denique uxori obsequatur maritus juxta Apostoli Petri monitum, qui ait: *Viri similiter inhabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem, tanquam & cohæredibus gratiæ vitæ (1. Petri 3.).* Alter alterius debent Christiani portare onera, id est sibi invicem donare injurias, (ut inquit sanctus Paulus *Galat. 6.*). At maritus in uxoris suæ tolerandis defectibus adhuc promptior esse debet, quia proximior ipsa est & infirmior, & christiana caritas jubet, ut fortes infirmos ferant. Propterea non debet vir ob singulos uxoris suæ defectus commoveri, si ipsa indignatur, si queritur, si irascitur, aut errat. Sæpius aures oculosve suos vir claudat oportet, ut pacem servet, ne frustra rixetur; juges secus querelæ aderunt, & rixæ, & conjugalis ipsa amara erit societas: quod cavendum esse monet Apostolus inquit: *Nolite amari esse ad illas (Coloss. 3.).*

Uxor vero præter amorem & fidem debet viro suo reverentiam, obedientiam, & obsequium. Apostolus Paulus sic inquit: *Verumtamen & vos singuli unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligit; uxor autem timeat virum suum (Ephes. 5.).* Non aliud hic uxori præcipit Apostolus, quam ut virum suum amet & vereatur, non enim ipsa tamquam dominum debet

debet timere, sed tamquam caput, quo regitur virum suum colere debet, & eidem tamquam Christi imagini honorem tribuere. Viro enim obediatur uxori non invita, sed ex amore magis quam ex timore: quod si eidem non obediatur, noverit se non imitari Ecclesiam, quæ non est, sed libere & libenter Christo obtemperat. Propterea inquit sanctus Augustinus: *Quis sciat obedientem mulierem inobedienti virgini proponendam (De Virgin. cap. 44.)?* Et Apostolus Paulus uxores sic admonet: *Mulieres sicut estote viris sicut oportet in Domino (Coloss. 3.).* Non sufficit ergo ut quomodocumque viro suo mulier obediatur, sed ei tamquam Domino obediatur oportet; idest ut viro suo pareat ut quam Dei vicario, & ut Deo obsequatur, ipsam viro subdidit. At mariti iussa mollia debent & iusta, seu verius inter virum & mulierem partiri debet imperium, ita tamen ut prior uxoris pars sit obedientia. Saræ exemplum Christianis fœminis proponit Apostolus Petrus inquit: *Subiectæ propriis viris, sicut Saræ obediabat Abraham, dominum eum vocans (1. Petri 3.).* Caveat igitur mulier, ne quomodoque virum suum verbis contemnat; etenim & Deum offenderet, & virum ad iracundiam provocaret. Denique debet mulier viro suo obsequi; tamen eidem sic blandiri, ut peccanti adhibere aut ei ad peccandum opem ferat: constantem quidem debet uxor viro contradicere, & audere resistere, si quando Dei legi contraria vir accipiat, aut a vero animarum sponse Christo amando illam avocet.